

Τα έσχατα

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Επισκόπου Κάλλιστου Γουέαρ

Για τον χριστιανό δεν υπάρχουν παρά δύο έσχατες επιλογές: ο ουρανός και η κόλαση. Η Εκκλησία προσδοκά την τελική ολοκλήρωση, που στην Ελληνική θεολογία αποκαλείται αποκατάστασις, όταν ο Χριστός θα επιστρέψει «εν δόξη» για να κρίνει «ζώντας και νεκρούς». Η τελική αποκατάσταση περιλαμβάνει τη λύτρωση και τον δοξασμό της ύλης: κατά την Εσχάτη Ημέρα οι δίκαιοι θα εγερθούν εκ των νεκρών και θα ξαναβρούν τα σώματά τους, όχι όπως αυτά είναι τώρα, αλλά μεταμορφωμένα και «πνευματικά», στα οποία η εσωτερική αγιότητα θα εκχέεται προς τα έξω. Δεν θα μεταμορφωθούν δε μόνο τα σώματά μας, αλλ' ολόκληρη η υλική τάξη της κτίσης: ο Θεός θα δημιουργήσει «καινούς ουρανούς και καινήν γην».

Αλλ' η κόλαση υπάρχει όσο και ο ουρανός. Πρόσφατα πολλοί χριστιανοί, όχι μόνο στη Δύση, αλλά κατά καιρούς και στην Ορθόδοξη Εκκλησία, έφταναν στο σημείο να πιστεύουν πως η ιδέα της κόλασης είναι ασυμβίβαστη με την πίστη σ' ένα Θεό που αγαπά. Ο ισχυρισμός όμως αυτός φανερώνει μια θλιβερή και επικίνδυνη «σύγχυση φρενών». Ενώ βεβαίως αληθεύει πως ο Θεός μάς αγαπά με μια άπειρη

αγάπη, είναι εξίσου αληθές πως μάς προίκισε μ' ελεύθερη βούληση. Και εφόσον διαθέτουμε ελεύθερη βούληση, έχουμε τη δυνατότητα ν' απορρίψουμε τον Θεό. Αν αρνηθούμε την κόλαση, αρνούμαστε την ελεύθερη βούληση. «Ουδείς ούτως αγαθός και οικτίρμων, ως ο Θεός», γράφει ο Μάρκος ο Μοναχός ή Ερημίτης (αρχές 5ου αιώνα), «τω δε μη μετανοούντι, ουδέ αυτός αφήσι». Ο Θεός δεν μάς υποχρεώνει να Τον αγαπάμε, επειδή η αγάπη δεν είναι αγάπη αν δεν είναι ελεύθερη. Πώς λοιπόν μπορεί ο Θεός να συμφιλιωθεί μ' αυτούς που αρνούνται κάθε συμφιλίωση;

Δεν υπάρχει φυσικά καμιά τρομοκρατία στην Ορθόδοξη περί Θεού διδασκαλία. Οι Ορθόδοξοι δεν σκύβουν δουλικώς μπροστά στον Θεό από φόβο, αλλά Τον θεωρούν ως φιλόανθρωπο, «εραστή του ανθρώπου». Δεν ξεχνούν όμως πως ο Χριστός κατά τη Δευτέρα Παρουσία θα έρθει ως κριτής.

Η κόλαση δεν είναι τόσο ένας τόπος όπου ο Θεός φυλακίζει τους ανθρώπους, όσο ένας τόπος τον οποίο οι ίδιοι οι άνθρωποι, καταχρώμενοι την ελεύθερη θέλησή τους, διαλέγουν για να φυλακίσουν τον εαυτό τους. Ακόμη και στην κόλαση οι κολασμένοι δεν στερούνται της αγάπης του Θεού, αλλ' αυτό που οι άγιοι βιώνουν ως χαρά, αυτοί το βιώνουν ως βάσανα, πράγμα που είναι αποτέλεσμα της δικής τους επιλογής. «Η αγάπη του Θεού θα είναι ένα ανυπόφορο βάσανο γι' αυτούς που δεν την έχουν αποκτήσει μέσα τους».

Η κόλαση υπάρχει ως τελική δυνατότητα, αλλ' αρκετοί Πατέρες πιστεύουν, παρ' όλα αυτά, πως στο τέλος όλοι θα συμφιλιωθούν με τον Θεό. Είναι αιρετικό το να λέμε πως όλοι υποχρεούνται να σωθούν, επειδή μ' αυτό αρνούμαστε την ελεύθερη βούληση που διαθέτει ο άνθρωπος. Είναι όμως θεμιτό να ελπίζουμε πως όλοι ίσως σωθούν. Μέχρι να έρθει η Έσχατη Ημέρα, δεν πρέπει ν' απελπιζόμαστε για τη σωτηρία κανενός, και επιβάλλεται να προσευχόμαστε και να επιθυμούμε τη συμφιλίωση των πάντων χωρίς εξαίρεση. Κανείς δεν πρέπει να διαφεύγει από τις πρεσβείες της αγάπης μας. «Τι εστιν καρδιά που καίει με αγάπη για ολόκληρη την κτίση, για τους ανθρώπους, τα πουλιά, τα θηρία, για τους δαίμονες, για όλα τα δημιουργήματα». Ο Γρηγόριος Νύσσης λέει πως είναι θεμιτό οι χριστιανοί να ελπίζουν ακόμη και για τη λύτρωση του διαβόλου.

Η Βίβλος καταλήγει σε μια φράση έντονης προσδοκίας: «Ναι έρχομαι ταχύ. Αμήν, ναι έρχου, Κύριε Ιησού». Με το ίδιο πνεύμα έντονης ελπίδας οι πρώτοι χριστιανοί συνήθιζαν να προσεύχονται, «Η χάρις ελθέτω και ο κόσμος παρελθέτω». Από κάποια άποψη όμως οι πρώτοι χριστιανοί είχαν άδικο: φαντάζονταν πως το τέλος του κόσμου θα συνέβαινε σχεδόν αμέσως, ενώ στην πραγματικότητα έχουν περάσει δύο χιλιετίες και το τέλος δεν έχει έρθει ακόμη. Δεν ανήκει σε μάς να γνωρίζουμε τους χρόνους και τους καιρούς, και ίσως η παρούσα τάξη να διαρκέσει

για πολύ περισσότερες χιλιετίες.

Από κάποια όμως άλλη άποψη, η αρχαία Εκκλησία είχε δίκιο. Επειδή όποτε κι αν έρθει το τέλος, νωρίς ή αργά, είναι πάντοτε επικείμενο, πνευματικά βρίσκεται διαρκώς κοντά μας, κι όταν ακόμη δεν βρίσκεται χρονικά κοντά μας. Η ημέρα του Κυρίου θα έλθει «ως κλέπτης εν νυκτί», την ώρα που δεν την περιμένουμε. Συνεπώς οι χριστιανοί, όπως στους αποστολικούς χρόνους, έτσι και σήμερα πρέπει να είναι συνεχώς έτοιμοι, γεμάτοι αναμονή. Ένα από τα πιο ενθαρρυντικά σημεία ανανέωσης στη σύγχρονη Ορθοδοξία είναι η αναβίωση του ενδιαφέροντος για τη Δευτέρα Παρουσία και τη σημασία της. «Όταν κάποιος πάστορας, που βρισκόταν σ' επίσκεψη στη Ρωσία, ρώτησε ποιο είναι το πιο καυτό πρόβλημα της Ρωσικής Εκκλησίας, ένας ιερέας του απάντησε χωρίς δισταγμό: η Δευτέρα Παρουσία».

Όμως η Δευτέρα Παρουσία δεν είναι απλώς ένα γεγονός του μέλλοντος, επειδή στη ζωή της Εκκλησίας ο Μέλλοντας Αιώνας έχει ήδη προβάλει μέσα στον παρόντα αιώνα. Για τα μέλη της Εκκλησίας, οι «Έσχατοι Χρόνοι» έχουν ήδη τεθεί σε ενέργεια, καθότι εδώ και τώρα οι χριστιανοί απολαμβάνουν τους πρώτους καρπούς της Βασιλείας του Θεού. Ναι, έρχου, Κύριε Ιησού. Έχει ήδη έρθει, στη θεία Λειτουργία και στη λατρεία της Εκκλησίας.

Πηγή: isagiastriados.com